

SAUVON JÄRJESTÖSTRATEGIA

SISÄLTÖ

JOHDANTO	3
JÄRJESTÖSTRATEGIAN VISIO 2017	4
LÄHTÖKOHDAT SAUVOSSA	6
YHTEISTYÖN PERIAATTEET SAUVOSSA	10
OHJELMAN STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSIA	12

Teksti: Tauno Linkoranta & Maria Salo
Kuvat: Päivi Inkinen, Maria Salo & Pia Prost
Taitto: Piia Iivonen

JOHDANTO

Järjestöstrategian tavoitteena on kirjoittaa auki ne tavoitteet ja toimenpiteet, miten yhteistyötä julkisen sektorin (kunnan ja seurakunnan) sekä kolmannen sektorin (yhdistykset ja järjestöt) välillä halutaan kehittää pitkällä tähtäimellä. Miten kunta/seurakunta tukee yhdistyksiä vapaaehtoistoiminnan ja yhteisöllisyyden vahvistajina, miten kunta/seurakunta toimii palvelu- ja tarjoavien yhdistysten suhteen, mitä palveluja kunta/seurakunta haluaa ostaa kolmannelta sektorilta, minkälaisia muita yhteistyösopimuksia kunta/seurakunta haluaa yhdistysten kanssa solmia? Mitä yhdistyksiltä odotetaan kuntalaisten mielipiteiden ja toiveiden esiin tuojina? Miten yhdistykset voisivat lisätä keskinäistä yhteistyötään, esimerkiksi tilojen käytön tai koulutuksen osalta?

JÄRJESTÖSTRATEGIAN VISIO 2017:

- TOIMIVA JA VIIHTYISÄ SAUVO TEHDÄÄN YHDESSÄ

Järjestötoiminnalla on maaseudulla aina ollut erittäin suuri merkitys, alkaen maaseudun asukkaiden harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksista. Tämänhetkisisä kunta- ja palvelurakenneskusteluissa järjestöt ja yhdistykset nähdään myös julkisten palvelujen täydentäjänä, palvelujen tuottajana ja myyjänä.

Vastuu palvelujen järjestämisestä koskevasta päätöksenteosta on siirtynyt entistä selvemmin kuntiin. Kuntien tavoitteet, ymmärrys ja asenteet ovat ratkaisevassa asemassa, kun kolmannen sektorin roolia ja tehtäviä hahmotellaan. Niin kunnissa kuin järjestöissä pitäisi pohtia, millaista yhteistyötä niiden tulisi tehdä erilaisten kehityssuuntien puristuksessa. Kuntalakiuudistuksessa kolmatta sektoria ollaan nähtävästi vastuuttamassa entistä enemmän myös lähidemokratian edistäjänä.

Iso osa kunnista ei ole kunta- ja palvelurakennemyllerrysten yhteydessä vielä lainkaan arvioinut järjestöjen merkitystä tai kunnan ja järjestöjen yhteistyötä. Toisaalta yhdistysnäkökulmasta tilanne, jossa julkinen valta korostaa kolmannen sektorin merkitystä ja roolia aikaisempaa enemmän, on järjestötoiminnan peruslähtökohtien valossa ristiriitainen. Järjestötoiminta kehittyvä järjestöjen sisältä käsin, niissä toimivien ihmisten kautta, ei julkisen vallan asettamien vaatimusten tai ulkoisen paineen alaisena. Järjestöjä on paljon ja ne ovat keskenään hyvin erilaisia.

Järjestöt voidaan joka tapauksessa nähdä yhtenä mahdollisuutena rakentaa toimivampaa ja vilkkaampaa tiedonkulkua kuntalaisten ja kunnallisen päätöksenteon välille. Kuntien – ja seurakuntien - näkökulmasta järjestöjen kautta kanavoituva palaute voisi toimia myös ennakoivasti ja vähentää esimerkiksi valituksia. Kunnat joutuvat kuitenkin visioimaan tulevaisuuttaan talouden ja tehokkuuden ehtojen näkökulmasta, ja pelkona on, että järjestöjen osaamis- ja vaikutuspotentiaali jää tässä tilanteessa käyttämättä.

Sauvossa kunnan ja yhdistysten välillä on ollut jo varsin pitkään erilaista yhteistyötä. Noin 3000 asukkaan pienessä kunnassa yhdistysten ja kunnan yhteydenpito on ollut luontevaa eikä paineita suuriin linjanvetoihin 3. sektorin asemasta ole ollut. Seurakunnan ja yhdistysten välistä yhteistyötä on ollut hieman vähemmän, mutta uusi ilmiö se ei ole silläkään puolella. Julkisen vallan ja 3. sektorin yhteistyö toimii usein pienissä kunnissa henkilökohtaisten kohtaamisten ja persoonien kautta, näin myös Sauvossa.

Yleinen kuntatalous heikkenee vauraassa Varsinais-Suomessakin, Sauvo ei ole poikkeus tästä linjasta. Turun seudulla on myös paineita Sauvoa koskeviin kuntaliitoksiin. Valtioneuvoston joissakin suunnitelmissa Sauvoa on sijoitettu jopa osaksi Suur-Turkua. Toisaalta Sauvo on mainittu jo vuosia monissa kuntaliitossuunnitelmissa, yleisimmin Peimarin alueen erilaisissa liitosvaihtoehtoissa. Paineita monenlaisten tulevaisuusskenaarioiden tarkasteluun on – myös yhdistysten osalta.

Kunnan ja yhdistysten välistä yhteistyötä tulisi linjata sekä Sauvon kunnan omasta näkökulmasta että kumppanuusnäkökulmasta yhdistyksiä kuullen. Oman mausteensa yhteistyömahdollisuuksien kattavuuteen tuo seurakunnan mukanaolo selvityksessä; myös pienet seurakunnat joutuvat entistä kireämmässä taloudellisessa tilanteessa miettimään monien toimintojen järjestämistä yhdistys- ja järjestökenttään ja vapaaehtoisin tukeutuen.

Ajatus järjestöstrategian tekemisestä syntyi Varsinais-Suomen Kylät ry:n Kylä välittää –hankkeen ja 4H-yhdistyksen TASO -Tavoitteena sopimuksellisuus -hankkeen syksyn 2011 yhdistysil-loissa, joissa pohdittiin laajemmin yhdistysten roolia nykytilanteessa. Molemmissa hankkeissa yhtenä keskeisenä tavoitteena on etsiä uusia yhteistyömuotoja kuntien ja 3. sektorin välillä. Yhtenä kimmokkeena oli myös Maskussa jo aloitettu samanlainen työ. Käytännössä strategiaa ovat koonneet kyläasiamies Tauno Linkoranta ja hankevetäjä Maria Salo. Kyselyissä avustajana on toiminut myös Piia Iivonen.

Järjestöstrategia käynnistyi maaliskuussa 2012 sauvolaisen yhdistysmaailman kartoituksella ja kunnan ja seurakunnan viranhaltijoiden haastatteluilla. Ajatuksia strategiasta peilattiin myös yhdistystapaamisissa. Maaliskuussa toteutettiin webropol-kysely yhdistyksille, huhtikuussa kunnan luottamushenkilöille sekä kunnan johtaville viranhaltijoille. Touko-kesäkuussa sekä syys-marraskuussa järjestettiin lisää haastatteluja sekä yleisötilaisuuksia.

Saadut mielipiteet, lausunnot ja keskustelutilaisuuksien muistiinpanot on huomioitu strategian työstämisessä. Keskeisimmät konkreettiset näkökulmat painottuvat:

1. Kansalaisvaikuttamiseen eli päättäjien ja yhdistystoimijoiden keskusteluyhteyden parantamiseen
2. Kunnan ja seurakunnan sekä yhdistysten välisen yhteistyön kehittämiseen
3. Yhdistysten keskinäiseen yhteistyöhön
4. Yhdistys -ja järjestötoimijoiden osaamiseen

Nämä ovat myös **STRATEGIAN KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT**. Näihin panostamalla edistetään strategian toteutumista.

LÄHTÖKOHDAT SAUVOSSA

Sauvon kunnan strategia

Vuoteen 2015 tähtäävä Sauvon vetovoimaisuus ja menestysstrategia luo pääosin rivien välissä tietyt raamit kunnan ja yhdistysten väliselle yhteistyölle ja kumppanuudelle. Strategian kantavana ajatuksena on visio Sauvosta luonnonläheisenä ja merellisenä, aktiivisena osana Turun seutukuntaa. Sauvossa on myös hyvän ja turvallisen asumisen ja menestyksellisen yrittämisen edellytykset koko kunnan alueella. Strategian muut kulmakivet ovat notkeasti toimiva päätöksenteko, jota toteuttaa osaava henkilöstö sekä tasapainoinen talous ja laadukkaasti toimivat kunnalliset palvelut.

Strategia jakaantuu siis neljään politiikkalohkoon: asuinkuntapolitiikkaan, elinkeinopolitiikkaan, maaseutupolitiikkaan sekä henkilöstöstrategiaan. Pääosa strategian toteuttamisesta vastuutetaan luonnollisesti kunnalle ja viranomaisille, mutta kunnan ja yhdistysten välinen yhteistyö sisältyy muutamiin strategisiin päämääriin.

Asuinkuntapolitiikan keskeisimmät tavoitteet ovat asukasmäärän kasvattaminen ja positiivisen kuntaimagon luominen ja ylläpitäminen. Näitä tavoitellaan ennen muuta asuntorakentamisen, kaavoituksen, kunnallistekniikan ja toimivien kunnallisten palveluiden kautta. Kolmas sektori huomioidaan näissä suunnitelmissa selvimmin kumppanina vapaa-aika- ja liikuntapalveluiden tuottamisessa; niitä tuotetaan yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Asukkaiden hankinnassa merkillepantavaa on positiivisen kuntaimagon rakentaminen, johon kuuluu myös uusien asukkaiden vastaanottoon panostaminen. ”Tervetuloa Sauvoon” –tilaisuus suunnitellaan järjestettäväksi vuosittain yhteistyössä eri toimijoiden kanssa; vastuuta lienee osoitettu etenkin yhdistyspuolelle. Erityiseen asukkaiden osallistamiseen maankäytön suunnittelussa ei ole varauduttu.

Elinkeinopolitiikassa kolmannella sektorilla ei roolia käytännössä ole. Toki kunnan elinkeinoelämän kehittämisessä kunnan tärkeä kumppani on Sauvon Yrittäjät ry. Hanketyöhön ja rahoitusinstrumenttien (Leader) käyttöön kehoitetaan kaikkia toimijoita.

Selkeimmin yhdistys- ja järjestöpuoli huomioidaan maaseutupolitiikan toimijoina. Sauvon maaseutupolitiikassa puhutaan maaseutuelinkeinojen eli lähinnä maatalouden ohella poikkeuksellisen voimakkaasti hanketoiminnan puolesta. Strategiassa kehoitetaan hyödyntämään EU:n hankerahoitusta ja Manner-Suomen maaseutuohjelmaa; erityisesti mainitaan Leader-toiminta, joka omaan aloitteellisuuteen pohjaavana synnyttää paikallisiin oloihin sopivia täsmäratkaisuja. Erikseen mainitaan paikallisen Leader-ryhmän Varsin Hyvä ry:n rahoitusresurssit. Esille tuodaan myös kunnan mahdollisuudet hanketoimijana. Kunnanjohtajan monivuotinen puheenjohtajuus Varsin Hyvä ry:ssä näkyy Sauvon strategisessa otteessa.

Henkilöstöstrategiassa kolmas sektori ei näy – mikä sinänsä on luonnollista.

Kokonaisuutena Sauvon kunnan strategia on mielenkiintoinen yhdistelmä perinteistä hallinnon näkökulmasta rakennettua visiointia ja toisaalta kehotusta paikallisille toimijoille ryhtyä hanketoimintaan. Taustalla on eittämättä Sauvon pienen kunnan olemus, jossa toimijoiden kanssakäyminen on luontevaa eikä erityistä pohdintaa kansalaistoiminnan roolista tai alueellisesta tasa-arvosta ole ollut tarvis käydä. Kolmas sektori tuottaa pääasiassa perinteisiä vapaa-ajanpalveluja. Kehotuksessa hanketoimintaan tunnustetaan yhdistysten rooli paikallisina kehittäjinä sekä toisaalta pienen kunnan rajalliset mahdollisuudet tukea aktiivisia yhdistyksiä.

Sauvo-Karunan seurakunta ja kolmas sektori

Sauvo-Karunan seurakunnalla on jo ennestään monenlaista yhteistyötä eri yhdistysten kanssa. Monet yhdistykset osallistuvat yhteisvastuukeräykseen ja yhdistykset voivat myös vuokrata seurakunnan tiloja käyttöönsä. Palveluiden vaihtoa yhdistysten ja seurakunnan välillä on tapahtunut muun muassa niin, että Martat ovat olleet seurakunnan tilaisuuksissa tarjoilemassa ruokaa ja siitä hyvästä he ovat saaneet seurakunnan tiloja käyttöönsä. Palveluiden ostaminen yhdistyksiltä nähtiin kuitenkin hieman vieraana asiana. Seurakunta pystyy toteuttamaan palvelunsa vielä omalla työpanoksellaan.

Sauvo-Karunan seurakunnan strategiasa vuosille 2011–2020 järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö nähdään mahdollisuutena. Yhteistyö ei ole kuitenkaan kovin suunnitelmallista, sillä sitä tehdään tarpeen mukaan. Pienessä kunnassa yhteistyö syntyy suht luontevasti. Yleisesti strategiassa puhutaan yhteistyöstä seurakuntalaisten kanssa. Seurakuntalaiset voivat tehdä työtä muuallakin kuin seurakunnassa, esimerkiksi yhdistyksissä ajaa yhteisöllisyyttä ja toisista välittämistä. Seurakunnan työntekijät näkevätkin yhdistykset seurakunnan tapaisena, eli tärkeinä yhteisöllisyyden lisääjinä ja arjen auttajina. Yhdistykset luovat hyvinvointia.

Myös seurakunnan strategiassa huomioidaan erikseen uusien asukkaiden vastaanottamisen tärkeys.

Seurakunta toivoo, että yhteistyö yhdistysten kanssa ei olisi vain nimellistä, vaan että molemmat osapuolet panostaisivat yhtä paljon yhteistyöhön. Yhdistykset voisivat miettiä mitä ne haluavat seurakunnan kanssa tehtävältä yhteistyöltä. Ne voisivat myös antaa seurakunnalle vinkkejä onnistuneesta ja hyvästä toiminnastaan. Seurakunta toivoo yhteistyötä minkä tahansa tahon kanssa, jossa vain vallitsee yhteisöllisyys ja välittämisen kulttuuri. Yhdessä tehden toiminnan volyyymi on isompaa ja laadukkaampaa.

Sauvon yhdistysten nykytila

Sauvossa on patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisterin mukaan 68 yhdistystä. Käytännössä toimivia yhdistyksiä on reippaat 40. Näille yhdistyksille tehtiin sähköpostikysely maaliskuussa 2012 ja seuraavat päätelmät perustuvat tuohon kyselyyn. Vastauksia saatiin yhteensä 17 kappaletta 16 eri yhdistyksestä. Henkilökohtaisesti haastateltiin lisäksi kuutta eri yhdistysten edustajaa, joista kaksi ei ollut vastannut kyselyyn. Nykytilaa peilataan myös viranhaltijoille ja luottamushenkilöille tehtyä kyselyä (6 kpl saatuja vastauksia eli 1/5) ja haastatteluja (4 kpl) vasten.

Yhdistysten yleisin toiminta-ala oli liikunta- ja urheilutoiminta. Muita vahvoja aloja olivat kulttuuri- ja nuorisotoiminta, kasvatusta ja koulutus sekä sosiaali- ja hoitotyö. Yhdistykset tuottavat ennen muuta vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyviä hyvinvointipalveluja pääasiassa omille jäsenilleen, mutta paljon myös ulkopuolisille. Yhdistysten käytettävissä olevat tilat ovat pääsääntöisesti kunnalta, seurakunnalta tai joltain muulta taholta käyttöön saatuja. Muutamilla yhdistyksillä on myös omat toimitilat, mutta osalla yhdistyksistä tarvittavat tilat puuttuvat. Neljällä kyselyyn vastanneella yhdistyksellä on käytössään tiloja, joita muutkin yhdistykset voisivat käyttää. Sauvon kunnan omistamat tilat ovat yleensä yhdistyskäyttäjille ilmaisia. Yhdistyksillä on Sauvossa kiinteistöverovapaus. Kunta myöntää avustuksia urheiluseuroille, partiolaisille, veteraaneille ja SELKU:lle (Sauvon Elävän Kulttuurin Yhdistys).

Yhdistykset tiedottavat omasta toiminnasta lähinnä paikallislehdessä sekä omilla kotisivuillaan. Myös sähköpostin välityksellä tiedot kulkevat, mutta kunnan nettisivuja käytetään yhdistyksissä hyväksi vähän. Jonkin verran toivottiin kunnan kotisivuille tapahtumakalenteria sekä yhteistä sähköpostilistaa, jolla ilmoittaa omista tapahtumista muillekin.

Tapahtumien järjestämisessä sauvolaiset yhdistykset ovat tehneet paljon yhteistyötä keskenään sekä kunnan kanssa. Monet yhdistykset ilmaisivat kiinnostuksensa yhteistyön lisäämiseen muiden yhdistysten ja kunnan kanssa jos heitä vain pyydetään mukaan.

Sauvossa kunnan ja yhdistysten välillä on jo useita palvelusopimuksia. Näihin lukeutuvat muun muassa liikuntapaikkojen ja uimarantojen ylläpito, museon näyttelyjen tuottaminen, seuranpito palvelukeskuksen vanhuksille, nuorisotilojen valvonta, uimakoulu, TYKY-liikunta ja siivouspalvelu. Kunta suhtautuu palvelujen hankkimiseen yhdistyksiltä myönteisesti kunhan otetaan huomioon ammattilaisten ja vapaaehtoisten erot. Yhdistysten pitäisi itse puntaroida, onko niillä riittävästi resursseja toimia palveluntarjoajina. Kunnan nuorisopuolella yhteistyön yhdistysten kanssa toivottiin lisääntyvän. Nuorille halutaan tarjota monipuolista toimintaan ja siihen sopivat yhdistykset, sillä niillä on paljon osaamista aina tietystä osa-alueesta.

Sauvolaiset yhdistykset ovat hakeneet hankerahoitusta kohtuullisen paljon. Hankerahoja on käytetty lähinnä kunnostustöihin ja urheilu- ja leikkikenttien rakentamiseen, mutta myös esimerkiksi arjen sujuvuuteen liittyviin hankkeisiin. Kunta pyrkii kannustamaan yhdistyksiä hakemaan hankerahoitusta ja pysyvien tulosten aikaansaaminen hankkeiden kautta on kunnankin näkökulmasta positiivista. Kunnan puolesta hanketyötä yhdistysten kanssa voisi tulevaisuudessa olla vielä enemmänkin. Yhdistysten näkökulmasta hankerahoitukset ovat hyviä keinoja toiminnan kehittämiseen, mutta byrokratia hankkeissa koetaan suureksi. Useat yhdistykset toivoivatkin koulutusta hankerahoituksesta. Lisäksi yhteisiä koulutuksia muiden yhdistysten kanssa toivottiin esimerkiksi tavallisissa yhdistystaidoissa ja atk-asioissa.

Yhdistysten merkitys sekä kunnan edustajien että yhdistystoimijoiden joukossa koettiin tärkeäksi. Päättäjien vastauksissa yhdistysten rooli kansalaistoimijoina ja lähidemokratian edistäjinä nähtiin kuitenkin vähäisenä. Päättäjien vastauksissa korostui yhteisöllisyys, asukkaiden viihtyvyys ja vapaaehtoisuus. Myös yhdistysten edustajien mukaan yhteisöllisyys on yhdistysten tärkein ominaisuus, mutta muutenkin yhdistystoiminnan nähtiin olevan hyödyksi kunnalle. Yhdistyksistä toivottiinkin, että kunta tiedostaisi yhdistysten asiantuntemuksen ja palvelutarjonnan vielä paremmin.

Yhdistykset olivat käyttäneet monenlaisia keinoja pyrkiessään vaikuttamaan päätöksentekoon ja asioiden valmisteluun. Yhdistysten vastaajista kaksitoista seitsemästätoista oli sitä mieltä, että yhdistystoimijoiden ääni kuuluu hyvin tai melko hyvin kunnan päätöksenteossa ja kehittämistoiminnassa. Pienessä kunnassa koettiin, että päättäjiä oli suhteellisen helppo lähestyä. Vastauksista nousi kuitenkin esiin toive, että kunta kohtelisi yhdistyksiä tasavertaisesti ja huomioisi sellaisetkin yhdistykset, jotka eivät pidä itsestään niin suurta ääntä. Useat yhdistykset toivoivat tiiviimpää kanssakäymistä ja keskustelua kunnan kanssa. Kunnan toiveena taas on, että yhdistykset ottaisivat yhteyttä kuntaan päin ja kertoisivat millaista yhteistyötä haluaisivat ja mitä voivat itse tarjota.

Yhdistysten oman toiminnan kehittämisen avainkysymykset liittyvät yhdistystoimijoiden vähäisyyteen. Vielä tällä hetkellä yhdistyksissä riittää jäseniä ja talkooväkeä, mutta uusien asukkaiden ja nuorien saaminen mukaan toimintaan on vaikeaa. Yhdistystoimintaa pitäisi ”nykyaikaistaa”, että nuoretkin saataisiin kiinnostumaan siitä. Lisäksi yleinen sitoutumattomuus yhdistystoimintaan koettiin ongelmaksi. Joidenkin vastaajien mielestä yhdistyksiä voisi jopa yhdistää, jolloin osallistujia riittäisi enemmän ja toiminta olisi tehokkaampaa.

YHTEISTYÖN PERIAATTEET SAUVOSSA

A) *Yhdistykset mahdollistavat kansalaistoiminnan*

Yhdistystoiminta tarjoaa mahdollisuuksia aktiiviseen osallistumiseen, itsensä kehittämiseen, harrastamiseen, kansalaisvaikuttamiseen ja yhteisöllisyyteen samoista asioista kiinnostuneiden kanssa. Yhdistystoiminnalla on selkeä itseisarvo jäsenistölle. Yhdistystoiminnalla on merkittävä vaikutus yksilön yleiseen hyvinvointiin ja identiteetin rakentumiseen ja sosiaalisen pääoman karttumiseen.

Yhdistystoiminta on hyvä väline juurruttaa ja sitouttaa uusia asukkaita sauvolaisuuteen. Aktiivinen kuntalaisuus luo viihtyisyyttä.

B) *Yhdistykset ovat kumppaneita toiminnan kehittämisessä*

Yhdistyksillä ja järjestöillä on lähidemokratia-potentiaalia. Niillä on oman toimintaympäristönsä kautta sellaista sisältö- ja kokemusasiantuntijuutta, jota kunnalla tai seurakunnalle ei useinkaan ole. Niillä on erinomaiset edellytykset toimintaympäristön muutoksen havainnointiin ja nopeaan reagointiin. Yhdistysten osaamista on tarkoituksenmukaista hyödyntää kunnan tai seurakunnan palveluja kehitettäessä.

Kumppanuuden kulmakiviä ovat arvostus, luottamus, tietopääoma ja lisäarvo; kaikki osapuolet kokevat saavansa yhteistyöstä jotain sellaista, mitä ne eivät yksin toimien saisi. Aktiivinen paikallinen hanketoiminta kehittää koko kuntaa.

C) *Yhdistykset ovat merkittäviä hyvinvointipalvelujen tuottajia*

Sauvolaiset yhdistykset tuottavat pääasiassa vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyviä hyvinvointipalveluja. Ne lisäävät omalta osaltaan viihtyisyyttä ja niiden merkitys ja arvo korostuvat jatkossa sitä enemmän, mitä enemmän kiinnitetään huomiota ihmisten hyvinvointiin sekä erilaisten ongelmien ja sairauksien ennaltaehkäisyyn ja näistä syntyviin yhteiskunnallisiin kustannuksiin.

Kolmas sektori nähdään entistä useammin tulevaisuudessa erilaisten palveluaukkojen täydentäjänä. Yhdistykset voivat toimia monin tavoin paikallistalouden edistäjinä ja jo nyt muutamat yhdistykset tuottavat palveluja esimerkiksi os-topalveluna.

D) *Yhdistystenkin toiminta on asiakaslähtöistä*

Yhdistysten on tärkeä pohtia ja selkiyttää omia toimintoja, toimintaperiaatteita, arvoja ja tavoitteita alati muuttuvassa toimintaympäristössä. Yhdistyksen oman jäsenkunnan odotukset ja vaatimukset toiminnalle saattavat olla hyvinkin ristiriitaisia ulkoapäin tulevien odotusten kanssa. Osa yhdistyksistä suuntautuu entistä selkeämmin erilaisten palvelujen tuottajiksi, osa jatkaa perinteisen järjestötoiminnan perinnettä. Yhdistyksen tulee tehdä sitä, mikä tuntuu luontevalta ja mikä on sille ominaista. Joskus voi olla syytä miettiä toiminnan kehittämisen nimissä myös yhdistysten yhdistämistä.

Menestyvä yhdistys ei tarjoa jäsenistölleen pelkästään talkoita ja kokouksia. Olennaista olisi löytää kullekin yhdistysaktiiville väylä toteuttaa omaa kiinnostusta ja osaamista, ja toiminnan tulisi houkutella myös nuoria. 2000-luvun talkookulttuurissa arvostetaan muutakin kuin fyysistä työtä.

OHJELMAN STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSIA

1. *Toimiva vuoropuhelu päättäjien ja 3. sektorin välillä*
2. *Yhdistystoimintaa tuetaan ja arvostetaan*
3. *Yhdistykset palvelutuotannon kumppaneina*
4. *Aktiivinen, yhteistyöhakuinen ja osaava 3. sektori*
5. *Hankerahoitusten hyödyntäminen*
6. *Sauvo tutuksi kaikille*
7. *Avoin ja aktiivinen tiedottaminen*

1. *Toimiva vuoropuhelu päättäjien ja 3. sektorin välillä*

- Kehitetään uusia päättäjien ja 3. sektorin tapaamiskäytäntöjä: lautakuntien ja yhdistysten asia- ja teemakohtaisia tapaamisia, valtuuston teemailtoja...
- Kunnalla ja seurakunnalla on nimetty yhteyshenkilöt, joiden vastuualueeseen kuuluu yhdistystoiminta. Yhdistykset pitävät huolta omien yhteyshenkilöiden yhteystietojen päivityksestä
- Kunta ja seurakunta hyödyntävät yhdistysten asiantuntemusta asioita valmisteltaessa ja palveluita kehitettäessä
- 3. sektori huomioidaan Sauvon kunnan ja seurakunnan strategiatyössä

2. *Yhdistystoimintaa tuetaan ja arvostetaan*

- Sauvon kunta tukee yhdistystoimintaa – tavoitteena koko yhdistyskentän tasapuolinen huomioiminen
- Yhdistystoiminnan arvo hyvinvoinnin tuottajana ja syrjäytymisen ehkäisijänä tunnustetaan. Toiminnan tuotto ei ole aina laskettavissa euroissa
- Yhdistysten arvo asukkaiden äänen välittäjinä eli lähidemokratiatoimijoina tunnustetaan

3. *Yhdistykset palvelutuotannon kumppaneina*

- Kehitetään edelleen palvelusopimuskäytäntöjä kunnan (ja seurakunnan) ja yhdistysten välillä erilaisten palvelujen tuottamisesta

4. Aktiivinen, yhteistyöhaluinen ja osaava 3. sektori

- Järjestetään (kunta, seurakunta, yhdistykset, muut toimijat) yhdistyksille koulutusta ja neuvontaa osaamisen kehittämiseksi esimerkiksi hanke- ja yhdistystoiminnassa
- Kehitetään yhdistysten yhteistyökulttuuria muun muassa tilojen käytössä
- 3. sektori etsii yhteistyökumppanuuksia toiminnallisia ja muita rajoja ylittäen (mm. oppilaitokset ja yritykset)

5. Hankerahoitusten hyödyntäminen

- Yhdistykset huomioivat hankerahoituksen mahdollisuudet oman alueensa ja toimintansa kehittämisessä
- Yhdistysten hanketoiminnalla voidaan tehdä kehittämistoimia, jotka täydentävät kunnan omalle vastuualueelle kuuluvaa toimintaa

6. Sauvo tutuksi kaikille

- Sauvoa markkinoidaan (messuilla, asukashankinnassa yms.) kaikkien sektorien yhteistyönä
- Sauvon matkailua kehitetään kaikkien sektorien yhteistyönä
- Uusien asukkaiden vastaanottoon ja juurruttamiseen kehitetään välineitä yhdistysten, kunnan ja seurakunnan yhteistyöllä
- Sauvon yhdistykset esille kunnan nettisivuille
- Palveluhakemistossa esillä myös yhdistykset

7. Avoin ja aktiivinen tiedottaminen

- Sauvon kunnan nettisivuille luodaan yhdistysten tapahtumakalenteri
- Yhdistykset tiedottavat entistä aktiivisemmin omasta toiminnastaan ja markkinoivat sitä uusille toimijoille
- Kaikki toimijat lisäävät uusien välineiden, kuten sosiaalisen median hyväksi käyttöä